

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Димитър Радев, Юридически факултет, УНСС

относно материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност
„доцент“ на ВУСИ - Пловдив
по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“
професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Национална сигурност и данъци)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 56 от 19.07.2022 г. за нуждите на ВУСИ, като кандидат участва д-р Недялка Иванова Петрова.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

За участие в конкурса кандидатът е представил заявление, и изискваните документи, посочени като приложения към него.

Със заповед № 39 от 31.10.2022 г. на Ректора на ВУСИ съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ във ВУСИ **по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“**
професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Национална сигурност и данъци)

Представените от Недялка Иванова Петрова комплект материали са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУСИ.

Кратки биографични данни

Д-р Недялка Петрова е завършила магистър по право в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 1997 г. Зачислена е като задочен докторант през 2015 г. **по докторска програма "Административно право и административен процес"** към катедра **"Публичноправни науки"** на ПУ "Паисий Хилендарски". На 01.03.2021 г. защитава дисертационния си труд на тема „Актуален административноправен режим на данъчната ревизия (Анализ на административната и съдебна практика)“.

От 1999 г.- 2006 г. е била **адвокат** към Адвокатска колегия – Пловдив.

От 2007 г. до този момент работи в Национална агенция по приходите като **главен юрисконсулт** в Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ Пловдив при Централно управление на НАП, като в периода 2014 г. – 2015 г. е изпълнявала длъжността **заместник-директор** на Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика“ Пловдив при ЦУ на НАП.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

2.1. Оценка на учебно-педагогическата дейност

От 2021 г. до настоящия момент Недялка Петрова е хоноруван преподавател във ВУСИ по дисциплината „Финансово право“.

В периода от 2016 г. - 2019 г. е хоноруван преподавател в Юридическия факултет към ПУ „Паисий Хилендарски“ по дисциплините „Финансово право“ и „Данъчно право“.

От 2021 г. до настоящия момент е хоноруван преподавател по „Търговско право“ и „Индустриално законодателство“ в Технически университет - филиал Пловдив.

2.2. Оценка на научната и научно-приложната дейност

За участие в конкурса д-р Недялка Петрова е представила достатъчно научни публикации, както в количествено, така и в качествено отношение.

Кандидатът д-р Недялка Петрова е приложила общо 15 научни труда. Приемат се за рецензиране в настоящия конкурс 15 публикации. Тяхната структура е както следва:

✓ Монография -1 бр. (самостоятелна);

- ✓ Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор“ -1 бр.
- ✓ Статии и доклади - 13 бр. Статии и доклади, публикувани в не реферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.

Представените научни трудове са публикувани, както следва:

- ✓ Публикувани на български език - 14 бр.
- ✓ Публикувани на английски - 1 бр.

Съгласно приложената справка, научната продукция на д-р Недялка Петрова отговаря на националните минимални изискванията за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“ професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Национална сигурност и данъци).

№	Група показатели	Брой точки	
		Доцент	Н.Петрова
1	А	50	50
2	Б	-	-
3	В	100	100
4	Г	200	205
5	Д	50	250
6	Е	-	-
		400	605

А) Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ – 50 точки

В) Хабилитационен труд - Петрова, Н. (2022) -**100 точки**.

Г) **205 точки**

Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на научна степен доктор – 75 точки.

Статии и доклади, публикувани в не реферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни трудове – 130 точки.

Д) Сума от показателите от 11 до 13 (Цитирания), съгласно приложен списък с цитирания - **250 точки**.

Изпълнени са и изискванията на Правилника на ВУСИ за РАС. Общата ми оценка за научната продукция на д-р Недялка Петрова е положителна. В научната продукция на кандидата не съм забелязал плагиатство.

2.3. Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

В научната продукция могат да се открият някои приноси в теорията и практиката на данъците и националната сигурност, както следва:

➤ **I. Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващите във данъчната теория знания и новости в науката, свързани със защитата на националната сигурност**

- 1. Изследвани са теоретически въпроси, **свързани с данъците, данъчната система, данъчната политика и защитата на националната сигурност**.

Монографията е посветена на неизследваната до момента взаимовръзка между данъците, финансовата, респ. данъчната сигурност и националната сигурност на държавата.

- 2. Във връзка с така систематизираните предизвикателства, монографията за първи път в литературата извежда понятието „данъчна сигурност“ като част от финансовата/фискална сигурност и изследва възможностите за моделиране на данъчната политика и данъчния контрол в контекста на политиката за национална сигурност на Република България и защитата на стратегическите интереси на държавата. Разгледана е националната сигурност в различни аспекти, като логически е изведен изводът, че данъчната сигурност може да бъде отнесена към всяка една от видовете сигурност, защото тя е свързана с всяка сфера от живота на човека. От

една страна всеки от изброените в човешката сигурност компоненти са взаимно свързани помежду си, а от друга пряко или непряко те се влияят от фискалната сигурност и обезпеченост на държавата и защитата на данъчната сигурност на отделния индивид, а оттам и на националната сигурност като цяло.

- 3. Поставя се акцент на факта, че в дългосрочен план **сигурността на държавата** представлява **съвкупност от сигурност на отделните елементи от финансовата ѝ система**. От друга страна глобалните рискове в настоящата действителност все повече поставят на преден план сигурността на отделния индивид. Поради тази причина интересен подход прилага д-р Недялка Петрова при разглеждането на данъчната сигурност **от две гледни точки**: от страна на **държавата**, засягаща пряко постъпленията в държавния бюджет и от страна на **задължените лица**, засягаща тяхната лична сигурност.

- 4. По нов начин е направена систематизация на съществуващите в литературата виждания, мнения и оценки по отношение на **данъчната политика и данъчния контрол, осъществяван от органите по приходите в НАП, и влиянието им върху националната сигурност**.

- 5. В монографията е разгледан изключително важен въпрос, свързан с националната сигурност, а именно процесът на **взаимодействие на приходната администрация с други органи и организации** в хода на осъществяване на контролната дейност за спазване на данъчно-осигурителното законодателство. Тази тема е анализирана, с оглед глобализацията и разрастването на цифровата икономика, борбата с избягване и укриване на данъци и заобикаляне на данъчното законодателство. Интерес представлява изразеното становище на кандидатата, че в тази дейност трябва да се задълбочат партньорствата с академичните среди, както и с браншови, работодателски и професионални организации за оптимизиране на дейността на Национална агенция за приходите.

- 6. Един от ключовите елементи на националната сигурност е осигуряване на балансиран държавен бюджет. Основният източник на приходи в държавния бюджет са данъците. Поради тази причина данъците, данъчното облагане и бюджетния процес, *в частност бюджетът на структурите за сигурност*, са много важни инструменти на правителствената политика, имащи пряка връзка със запазване на националната сигурност на държавата. В тази връзка има отделено място в труда на **значението и ролята на бюджетната парламентарна комисия в сферата на националната сигурност**. Направен е обоснован извод, че е наложително в най-близко бъдеще да се направят разчети от Министерство на финансите и службите за сигурност за необходимост от повишаване на бюджетните средства по разходни показатели за персонал и издръжка.

➤ **II. Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващия опит във данъчната практика и практиката на сигурността**

- 1. **Търсене на пътища за ограничаване на укриването и избягването на данъци и отклонението от данъчно облагане**. На първо място е направено разграничение на понятията „укриване на данъци“ и „избягване на данъци“. Като практичен принос може да се отчете направеният анализ на **ефективността на осъществявания данъчен контрол в тези случаи и влиянието му върху националната, респективно данъчната сигурност на държавата**. Интересен е подходът при разглеждане на темата за авансово изплащане на дивиденди - основанията за допустимост, актуално данъчно третиране и влиянието върху фискалната сигурност на държавата.

Аргументирано се критикуват непрекъснатите изменения в данъчните закони като се прави извод, че това на практика затруднява както съдебните и административни органи при неговото прилагане, така също и бизнеса и гражданите. Отчетено е и, че от своя страна и администрацията следва да развива своите процедури на работа, отношение към бизнеса и съобразяване с непрекъснатите динамика в глобалните промени в бизнес отношенията, като трябва да се намира пресечна точка между фискалните и икономически интереси на държавата – от една страна и бизнеса - от друга.

- 3. За първи път в литературата са разгледани въпросите за сделките **с криптовалюти като заплахата за фискалната сигурност на държавата и влиянието на данъчния им контрол върху финансовата сигурност на държавата**.

- 4. Обърнато е и внимание както на темата за **спогодбите за избягване на двойно данъчно облагане, така и на инструментите за трансгранично/административно сътрудничество** и влиянието им върху националната сигурност на държавата.
- 5. **Данъчната хармонизация, конкуренцията в Европейския съюз и намиране на решения за данъчно облагане на международните корпорации са посочени** като решения за справяне с предизвикателствата пред развитието на данъчната политика и данъчния процес във връзка с националната сигурност.
- 6. Приносен момент представлява и темата за **гаранциите в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)** за защита на данъчната сигурност на държавата и на задължените лица. Посочени са едни от най-важните гаранции по данъчно-осигурителното законодателство, които защитават както интересите на държавата, така и на задължените лица. Направен е извод, че националната сигурност пряко зависи от всички изброени гаранции, с които се защитават, от една страна интересите на държавата във връзка със събиране, обезпечаване на задълженията или предотвратяване на укриването на данъци и от друга страна - интересите и правната сигурност на задължените лица.
- 7. За първи път в литературата се разглежда темата за **приложението на изкуствения интелект в данъчния контрол и влиянието му върху сигурността на държавата и на задължените лица**. Като пример за такова на първо място е посочено приложението на изкуствения интелект при извършване на данъчен контрол на онлайн търговията и влиянието върху финансовата сигурност. На второ място е разгледано автоматичното попълване от Национална агенция за приходите на годишните данъчни декларации на физическите лица, като фактор за защита на фискалната сигурност на държавата и интересите и правата на задължените лица.

III. Научни постижения с учебно-методичен характер

Приносите могат да бъдат използвани в областта на данъчната политика и защитата на националната сигурност.

Разглеждането и познаването на глобалните рискове от данъчни измами, укриване на данъци, заобикаляне на данъчното законодателство и влиянието им върху националната сигурност е добра основа както за диагностика на данъчната система, така и анализиране на процеса на идентифициране на стъпки и сценарии за (превантивни) действия и справяне с днешните глобални рискове и заплахи.

Монографията би била основа и предизвикателство за бъдещи разработки и изследвания, а също така и интересна и полезна на студентите при изучаване на дисциплините „Национална сигурност“, „Финансово право“ и „Данъчно право“.

2.4. Оценка на личния принос на кандидата в изпълнение на критерия за отговаряне на минималните факултетни и национални изисквания заемане длъжността „доцент“

Всички приноси са лично дело на кандидата. Не открих плагиатство. Кандидатът надвишава минималните факултетни и национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

3. Критични забележки и препоръки

Към кандидата д-р Недялка Петрова имам следните препоръки:

Макар да е налице публикационна активност, същата трябва да бъде засилена в реферирани и индексирани издания в световните бази данни на английски език, публикуване на студии и участия в международни конференции, доколкото изследваните от кандидата въпроси са европейски и глобални проблеми и представляват интерес не само за българската научна общност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от д-р Недялка Петрова **отговарят** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ВУСИ.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси. Теоретичните ѝ разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа със студентите.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на ВУСИ за избор на д-р Недялка Иванова Петрова на академичната длъжност „**доцент**“ във ВУСИ **по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“ професионално направление 9.1. „Национална сигурност“** (Национална сигурност и данъци).

10.11.2022 г.

Изготвил становището:

/ проф. д.н. Димитър Радев/